

Hr Urmas Klaas
Tartu Linnavalitsus
lv@raad.tartu.ee

Teie: 20.02.2017 nr 21.3-1/03026

Meie: kuupäev digitaallkirjas
nr 1.1-10/01464-1-1

Vabariigi Valitsuse ettepanekust haldusterritoriaalseks muudatuseks

Pöördusite Rahandusministeeriumi poole ettepanekuga korrigeerida Vabariigi Valitsuse määruse „Luunja valla, Tartu linna ja Tähtvere valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõud¹ (edaspidi *eelnõu*) selliselt, et Luunja vald ja Tähtvere vald liidetakse Tartu linnaga, s.t. Tartu linn suureneb liitumise teel Luunja vallaga ja Tähtvere vallaga ja edastada korrigeeritud eelnõu arvamuse avaldamiseks asjaomastele kohaliku omavalitsuse üksuste volikogudele.

Selgitame, et Vabariigi Valitsus arutas kohaliku omavalitsuse üksustele haldusterritoriaalse korralduse muutmise ettepaneku tegemist 9. veebruari 2017 valitsuse istungil ning otsustas valitsuse istungi protokollis märgitud otsuse² nr 12 punktiga 2 algatada haldusreformi seaduse (edaspidi *HRS*) § 9 lõike 2 alusel haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmised. Kõikide omavalitsuste osas, kes ei vastanud 1. jaanuari 2017. a seisuga rahvastikuregistri andmetel omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile³, algatas Vabariigi Valitsus ühendamise mõne teise omavalitsusega kriteeriumi täitmiseks. Kuna Vabariigi Valitsuse protokollilises otsuses kasutati terminit „ühendamine“, siis lähtuvalt sellest asjaolust töötas Rahandusministeerium välja ka Vabariigi Valitsuse määruse eelnõud, kus oli haldusterritoriaalse korralduse muutmise viisina märgitud ühinemine.

HRS § 2 lõike 1 järgi loetakse haldusterritoriaalse korralduse muutmise viisideks kahe või enama kohaliku omavalitsuse üksuse ühinemise tulemusena uue kohaliku omavalitsuse üksuse moodustamine (omavalitsuste ühinemine) või ühe kohaliku omavalitsuse üksuse suurenemine selle liitumise teel ühe või mitme piirneva kohaliku omavalitsuse üksusega (omavalitsuste liitumine). HRS § 2 lg 2 käsitleb ühinemise ja liitumise koondmõistena ühinemist.

See, kas lõppastmes kinnitatakse Vabariigi Valitsuse määrusega omavalitsuste haldusterritoriaalse korralduse muutmise viisina ühinemine või liitumine, sõltub omavalitsuste arvamusest Vabariigi Valitsuse ettepanekule ehk eelnõule, mis tuleb maavanemale esitada hiljemalt 15. maiks 2017.a.

¹ Kättesaadav: <http://dokumendiregister.rahandusministeerium.ee/?id=58119453>.

² Kättesaadav: <https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT002BFF0A?open>.

³ Haldusreformi seaduse § 3.

Kohalike omavalitsuste ärakuulamine toimub HRS kohaselt valitsuse ettepanekule ehk saadetud Vabariigi Valitsuse määruse eelnõule vastamise käigus, mille kohta omavalitsustel on seisukoha kujundamiseks jäetud kolm kuud (haldusreformi seaduse § 9 lõige 2 ja § 9 lõige 9). Rahandusministeerium saatis HRS §-s 3 ja Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (edaspidi *ETHS*) § 7 lõikes 5 sätestatud arvesse võttes asjakohase Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu (Vabariigi Valitsuse ettepaneku) 15. veebruaril 2017. a asjaomastele kohaliku omavalitsuse üksuste volikogudele arvamuse avaldamiseks. Kohalik omavalitsus peab esitama oma arvamuse Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta maavanemale volikogu otsuse vormis hiljemalt 2017. aasta 15. maiks⁴. Kui kohaliku omavalitsuse üksus ei esita Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta 2017. aasta 15. maiks arvamust, loetakse nimetatud ettepanek vastuvõetuks⁵. Omavalitsus saab esitatud arvamuses muuhulgas esitada põhjendatud ja argumenteeritud vastuväited ja argumendid, miks ta Vabariigi Valitsuse määruse eelnõus esitatud haldusterritoriaalse korralduse muutmise viisina ühinemist ei toeta.

Seega valitsuse määruse eelnõu kohaliku omavalitsuse üksustele esitamisega soovitakse vallavolikogude arvamust haldusterritoriaalse korralduse muutmisel sh vastavalt KOKS § 15 lõikele 1 ning tagatakse ka kohalike võimuorganitega konsulteerimine vastavalt KOKS § 65 lõikele 4. Eelnõule kohaliku omavalitsuse üksuse seisukoha küsimisel lähtutakse ka põhiseaduse §-st 158, mille kohaselt ei tohi kohaliku omavalitsuse üksuste piire muuta vastavate omavalitsuste arvamust ära kuulamata.

Eelnõu sõnastust ei peaks aga tõlgendama selliselt, et Vabariigi Valitsus eelistab igal juhul omavalitsusüksuste ühinemist liitumisele. Kohaliku omavalitsuse üksustel on võimalik Vabariigi Valitsuse ettepanekule vastates taotleda nii eelnõus märgitud haldusüksuse nime, liigi kui haldusterritoriaalse korralduse muutmise viisi muutmist.

Vabariigi Valitsus ja Rahandusministeerium haldusorganina on Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu menetlemisel kohustatud järgima haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) sätteid, sealhulgas tuleb Vabariigi Valitsusele teostada HMS § 4 lõikes 2 sätestatud kaalutusõigust kooskõlas volituse piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve. Samuti peab Vabariigi Valitsus järgima HMS § 6 sätestatud uurimispõhimõtet ning viima menetluse läbi võimalikult efektiivselt ja eesmärgipäraselt (HMS § 5 lg 2). Seega ka juhul, kui kolmest Vabariigi Valitsuse ettepaneku saanud kohaliku omavalitsuse üksusest kaks märgivad HRS § 9 lõike 2 kohases arvamuses maavanemale, et soovivad haldusterritoriaalset korraldust muuta liitumise teel Tartu linnaga, saab Rahandusministeerium esitada Vabariigi Valitsusele vastuvõtmiseks eelnõu, milles nähakse Luunja ja Tähtvere valla Tartu linnaga ühendamise asemel ette Luunja ja Tähtvere valla liitmine Tartu linnaga, mille tagajärjed omavalitsuste õigussubjektsusele on kirjeldatud ETHS § 9² lõikes 3. Liitumise tulemusena kohaliku omavalitsuse üksuse reorganiseerimisel lõpetatakse ainult liituv kohaliku omavalitsuse üksus kui avalik-õiguslik juriidiline isik ehk Luunja vald ja Tähtvere vald. Kohaliku omavalitsuse üksus, kellega liitunud kohaliku omavalitsuse üksus liideti (Tartu linn), on liitunud kohaliku omavalitsuse üksuse üldõigusjärglane.

Samuti on Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu seletuskirjas lk 13 rõhutatud, et omavalitsuste kokkuleppe järgi võib ühinemise asemel kaaluda ka Luunja valla ja Tähtvere valla liitumist Tartu linnaga. Küll on kogemata lauseosas „valdade liitumisel Tartu linnaga Tartu linn avalik-õigusliku juriidilise isikuna lõppeb, kuid ühinevad vallad omavalitsusüksustena likvideeritakse.“ jäänud sisse trükiviga. Valdade liitumisel Tartu linnaga Tartu linn avalik-õigusliku isikuna ei lõpe (kogemata jäi seletuskirjas sõnastus „lõppeb“).

⁴ Haldusreformi seaduse § 12 lg 2 p 2

⁵ Haldusreformi seaduse § 9 lg 8

Vabariigi Valitsuse 9. veebruari 2017 protokolliline otsus ja esitatud määruse eelnõu ei muuda ega lõpeta siduvalt ühegi omavalitsuse õigusi ega õigussubjektsust. Määruse eelnõu ei ole omavalitsustele iseseisvaid õiguslikke tagajärgi omav õigusakt, st tegemist ei ole eelhaldusaktiga vaid õigustloova akti eelnõuga. Vabariigi Valitsuse algatatud haldusterritoriaalse korralduse muutmised kinnitatakse alles Vabariigi Valitsuse määruse vastuvõtmisega hiljemalt 15. juulil 2017.

Eeltoodust tulenevalt võtame Teie esitatud pöördumise teadmiseks ja oleme valmis Vabariigi Valitsuse ettepaneku saanud omavalitsuste HRS § 9 lg 2 kohase tagasiside saamise järel Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu muutma Teie soovile vastavaks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mihhail Korb

Riigihalduse minister

Teadmiseks: Tartu Maavalitsus, Luunja Vallavolikogu, Tähtvere Vallavolikogu

Olivia Taluste 611 3092

olivia.taluste@fin.ee